Les revistes locals tenen futur. Però qui les farà?

13/10/2026

Hi ha entrevistes que, sense fer grans proclames, posen damunt la taula qüestions que mereixen una reflexió reposada. És el cas de la conversa que la periodista Anna Estartús manté amb Lluís Costa, director de la Càtedra Hipòlit Nadal i Mallol de Periodisme i Revistes en Català i professor durant vint-i-cinc anys de la Universitat de Girona, publicada al número 358 de la *Revista de Girona*, corresponent als mesos de setembre i octubre de 2026. L'entrevista forma part del dossier «Periodisme de quilòmetre zero» i porta un titular suggeridor: «Les revistes locals són una finestra d'oportunitat per als joves interessats en la comunicació i el periodisme».

Costa coneix bé el terreny que trepitja. La Càtedra que dirigeix va néixer el 2023 de la col·laboració entre la Universitat de Girona i l'Associació de Publicacions Periòdiques en Català (APPEC), amb l'objectiu d'estudiar i compartir el passat i el present de les revistes catalanes. La seva mirada combina la perspectiva acadèmica amb el coneixement d'unes publicacions que, sovint lluny dels grans titulars, han contribuït a explicar la vida cultural, social i política de molts municipis.

El primer que m'interessa de l'entrevista és que Costa no parla de les revistes locals com d'una relíquia que cal conservar per nostàlgia. Les considera publicacions vives, amb una funció que continua essent necessària. I, sobretot, amb possibilitats de futur. Aquesta confiança, però, no l'impedeix reconèixer-ne les febleses.

Quan li pregunten si les revistes locals i comarcals són un tret diferencial de Catalunya, Costa respon que disposem d'un model propi que ens identifica, tot i recordar que Galícia també té experiències semblants. La referència és interessant, encara que caldria aprofundir en les diferències entre els dos ecosistemes abans d'establir comparacions. El que sí que destaca Costa és la capacitat d'aquestes publicacions per contribuir a mantenir la llengua, afavorir la cohesió social i incorporar altres cultures a la realitat catalana.

Perquè una revista local no és únicament un conjunt de pàgines impreses o una capçalera digital. Pot ser també un espai de reconeixement col·lectiu, una manera d'explicar qui som, què passa al nostre entorn i quines preocupacions compartim. Naturalment, això no significa que totes les publicacions compleixin aquesta funció amb la mateixa intensitat ni amb els mateixos resultats.

El voluntarisme té un límit

Una de les qüestions més delicades de l'entrevista apareix quan Costa parla de la situació econòmica de les revistes locals. Reconeix que moltes no cobren ni cinc i que Catalunya és un país que s'ha sostingut molt en el voluntarisme. No ho diu amb menyspreu; ben al contrari: reivindica l'esperit associatiu i cultural que ha fet possible l'existència de nombroses publicacions. Però introdueix una distinció que em sembla decisiva: «La gent jove té clar que la feina s'ha de cobrar, i tenen raó».

Aquí apareix una qüestió que mereix atenció. Durant dècades, moltes publicacions locals han pogut tirar endavant gràcies a persones que hi han dedicat temps, coneixements i esforços sense esperar cap compensació econòmica. Aquest compromís mereix reconeixement. Sense ell, probablement una part important del patrimoni periodístic i cultural del país no existiria.

Ara bé, convé preguntar-se fins a quin punt aquesta realitat històrica pot servir de referència per a les noves generacions. La participació voluntària continua tenint sentit en molts projectes associatius, però no és el mateix col·laborar per compromís cultural que desenvolupar una activitat periodística professional.

Costa defensa que aquestes capçaleres poden ser una finestra d'oportunitat per als estudiants de comunicació i periodisme. És una possibilitat que considero interessant, especialment perquè el periodisme de proximitat permet adquirir una experiència difícil de substituir des d'una aula: conèixer el territori, parlar amb les fonts, contrastar informacions, entendre els conflictes locals i assumir la responsabilitat d'allò que es publica. Cal, però, distingir entre l'aprenentatge, la participació associativa voluntària i una feina professional remunerada, són realitats que poden conviure, però no haurien de confondre's.

A més, no tota la premsa local té la mateixa naturalesa. N'hi ha de cultural, associativa, informativa, municipal i de vocació clarament periodística. Algunes disposen d'estructures professionals i d'altres funcionen exclusivament amb col·laboradors

voluntaris. Aquesta diversitat fa difícil plantejar una única fórmula que serveixi per a totes.

També convé tenir present que les revistes locals i la premsa comarcal comparteixen territori, llengua i sovint una mateixa vocació de servei, però no sempre tenen els mateixos objectius, models de gestió ni necessitats econòmiques. Catalunya disposa d'una tradició associativa molt rica i, alhora, d'empreses periodístiques de proximitat amb trajectòries professionals consolidades. Són realitats diferents que poden complementar-se.

Independència, diners i futur

Hi ha un altre passatge de l'entrevista que voldria destacar. Quan Anna Estartús pregunta pels punts febles de les revistes locals, Costa esmenta la manca d'una base empresarial, les dificultats econòmiques, el risc d'ingerència del poder municipal i l'abandonament d'alguns projectes. També adverteix que la dependència institucional pot acabar condicionant la independència, la crítica i el compromís de les publicacions.

És una qüestió que no hauríem de passar per alt. Les administracions públiques poden tenir un paper important en el suport a la premsa de proximitat, especialment quan aquesta contribueix a preservar la llengua, la cultura i el pluralisme informatiu. Però els ajuts públics no haurien de convertir-se mai en instruments de control editorial.

Costa ho expressa amb una preocupació molt concreta: una publicació que acaba convertint-se en la veu de la institució perd una part essencial de la seva raó de ser. I aquí convé recordar que la proximitat no garanteix automàticament la independència. En municipis petits, on tothom es coneix, mantenir la distància necessària respecte del poder pot resultar especialment difícil.

El problema no és únicament disposar de recursos, sinó saber d'on provenen, en quines condicions s'obtenen i com es preserva l'autonomia de qui informa. Una capçalera pot rebre suport institucional i continuar essent independent. El que importa és que aquest suport no depengui de la seva docilitat ni de la seva disposició a evitar informacions incòmodes.

La reflexió econòmica porta Costa a una altra qüestió interessant: cobrar per la revista. Considera que el pagament pot ajudar a donar valor a la publicació i, eventualment, a remunerar les persones que la fan. És una possibilitat raonable, però tampoc no és una solució universal. La capacitat de pagament dels lectors, la dimensió del municipi, els hàbits de consum i la naturalesa del projecte condicionen qualsevol model d'ingressos.

El que sí que sembla difícilment discutible és que la qualitat informativa té un cost. Investigar, contrastar, editar, corregir, dissenyar i distribuir una publicació requereix temps i recursos. Que una part d'aquest treball es faci voluntàriament no significa que no tingui valor econòmic.

Pel que fa al futur del paper, Costa tampoc no comparteix els pronòstics més pessimistes. Reconeix que és lector de premsa digital, però considera que el paper manté el prestigi. Recorda, a més, que les noves tecnologies han facilitat la feina de les persones que

treballen en l'àmbit local i els han proporcionat eines per documentar-se millor i fer més bon periodisme.

Em sembla una observació encertada, sempre que no confonguem les possibilitats tecnològiques amb les garanties de qualitat. Disposar de més eines no assegura, per si mateix, una informació millor. Cal saber-les utilitzar, contrastar-ne els resultats i conservar el criteri periodístic. I això és tan necessari en un periòdic local com en qualsevol gran redacció.

Hi ha, finalment, una resposta de Costa que resumeix bona part del valor d'aquestes publicacions. Quan li pregunten què es perd quan una revista local desapareix, parla d'una plataforma de construcció d'identitat, de promoció cultural i lingüística i d'informació que difícilment es trobarà en altres àmbits.

La desaparició d'una revista no implica necessàriament que tota aquesta informació deixi de circular. Potser continuarà apareixent a les xarxes socials, als canals municipals o en altres mitjans. Però no és el mateix. Una publicació amb continuïtat, criteri editorial i coneixement del territori pot aportar context, memòria i una mirada pròpia que no sempre trobem en la circulació fragmentada de continguts digitals.

El professor Costa es declara optimista sobre el futur de la premsa local en català. Recorda que, malgrat les crisis, continuen apareixent projectes i publicacions que responen a necessitats concretes. Comparteixo aquest optimisme prudent, però hi afegiria una condició: la continuïtat no pot descansar indefinidament sobre les mateixes espatlles.

El relleu generacional no consisteix només a convidar els joves a participar. També significa donar-los responsabilitats, escoltar les seves propostes, facilitar-los formació i, quan assumeixen una feina professional, oferir-los unes condicions dignes. I significa acceptar que les noves generacions potser faran unes revistes diferents de les que hem conegut.

L'entrevista d'Anna Estartús té el mèrit d'obrir aquestes qüestions sense convertir-les en una confrontació entre voluntaris i professionals, entre paper i digital o entre tradició i modernitat. El futur de les publicacions locals probablement necessitarà una combinació de tots aquests elements, amb fórmules diferents segons cada projecte.

Després de llegir Lluís Costa, em quedo amb una idea: Catalunya ha sabut crear i mantenir una xarxa extraordinària de publicacions arrelades al territori. El repte ja no és només reconèixer-ne el valor històric, cultural i periodístic. És aconseguir que continuïn essent útils per a una societat que canvia. I, sobretot, que hi hagi noves generacions disposades a fer-les, amb la llibertat, els recursos i el reconeixement que aquesta feina mereix.-

Estanis Alcover i Martí / EL BLOC DE L'ESTANIS – Comunicació 360º *(Il·lustració: Revista de Girona)*